

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Гідрологія гірських областей»

Компонента освітньої програми – обов'язкова (3,0 кредити)

Освітньо-професійна програма	ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЯ
Спеціальність	103 «Науки про Землю»
Галузь знань	10 Природничі науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Костенюк Людмила Володимирівна
Контактний тел.	+380505021212
E-mail:	l.kosteniyk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	Гідрологія гірських областей
Консультації	Проведення он-лайн консультації за посиланням в курсі Moodle: Очні консультації: понеділок з 13.00 по 15.00 на кафедрі географії України та регіоналістики.

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Одним з основних завдань сучасних гідрологічних досліджень гірських територій та виявлення певних закономірностей у гідрологічному режимі гірських річок є вивчення локальних аспектів генезису кліматичних та гідрологічних умов в горах, стосовно окремих форм рельєфу та їх поєднання з обов'язковою кількісною оцінкою ролі окремих факторів.

Розвиток наукових досліджень в гірських районах, стримується відсутністю необхідної гідрометеорологічної інформації. Мережа станцій спостережень в горах (особливо у високогірній частині) на даному етапі явно недостатня і число наукових досліджень по гідрометеорологічному режиму гірських районів в цілому і Українських Карпат та гірського Криму зокрема, в яких висвітлюються фізичні аспекти формування водних ресурсів в цьому регіоні досить обмежене. Ще менше є сучасних монографій та статей з даного питання.

Гірські райони відіграють важливу роль у повноцінному розвитку народного господарства, хоча їх освоєння розпочалось досить недавно. Перспектива освоєння гірських територій передбачає необхідність детального дослідження і врахування їх кліматичних і водних ресурсів. Значна мінливість кліматичних умов та гідрологічних характеристик рік у горах потребує збільшення числа відповідних пунктів спостережень в цих районах. На даний час станції зазвичай розміщуються поблизу населених пунктів тому певна частина гірських територій недостатньо висвітлена в гідрометеорологічному відношенні. Дана ситуація ускладнена також тим, що отримання гідрологічних показників та характеристик в горах розрахунковим шляхом ускладнене великим різноманіттям природних умов і діючих факторів.

Мета навчальної дисципліни: сформувати теоретичні уявлення, знання та деякі практичні навички майбутніх спеціалістів гідрометеорологів в області дослідження особливостей режиму водних об'єктів гірських територій, їх використання, збереження та відновлення.

Об'єктом вивчення даного курсу є водні об'єкти гірських територій, які вирізняються специфікою формування водного режиму.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є гідрологічний режим гірських річок, особливості та умови його формування.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ГІДРОЛОГІЧНОГО РЕЖИМУ РІЧОК ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Тема 1	Фізико-географічні умови басейнів гірських річок України (Українські Карпати і Крим).
Тема 2	Гідрографія і загальна характеристика річкових басейнів гірських регіонів України.
Тема 3	Особливості джерел живлення річок гірських регіонів.
МОДУЛЬ 2. ВОДНИЙ РЕЖИМ ТА ВОДНИЙ БАЛАНС ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	
Тема 4	Водний режим і умови формування стоку річок гірських територій.
Тема 5	Закономірності формування водного балансу гірських водозборів.
Тема 6	Особливості руслоформування на гірських річках.
Тема 7	Характеристика льодового покриву гірських територій.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Основні методи навчання, що використовуються на курсі «Гідрологія гірських областей» це - лекції із застосуванням презентацій, навчальна дискусія, практичні завдання з відповідним інструктажем роботи з картами. До освітніх технологій можна віднести роботу на базі платформи Moodle.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання для даної дисципліни є:

- захист практичних робіт (розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи);
- стандартизовані тести на базі платформи Moodle;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- письмове опитування аудиторне або на базі Moodle;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни за результатами поточного контролю: Студент повинен виконати і захистити всі практичні роботи. Після кожного модуля проходить перевірка конспектів (виставляються бали) та проміжне тестування на платформі Moodle. На заняттях виставляються бали за усні доповіді/презентації підготовані студентами під час самостійної роботи. Під час лекцій є можливість отримати бали за активну участь в обговоренні проблемних питань, під час дискусії чи бесіди. До поточного оцінювання входять також бали за відвідування занять, що реєструється на платформі Moodle у %.

Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на підсумковому контролі: тестування на базі платформи Moodle.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (залік) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре

	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets-koho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>

Політика академічної доброчесності передбачає, що прослуховуючи цей курс, студент погоджується виконувати основні положення принципів академічної доброчесності, а саме:

- виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Курс [Гідрологія гірських областей](#)
2. Посібник [Гідрологія гірських областей](#)
3. Методичні вказівки [Вчення про ріки \(річкова гідрологія\): Методичні вказівки до практичних занять.](#)
4. Статті:

- 1) Костенюк Л.В., Поп'юк Я.А. Особливості формування гідрографічної мережі річкової системи Пістиньки-Лючки-Лючки Сопівки. // Наукові записки Тернопільського педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. – Тернопіль : СМП"Тайп". – №2 (випуск 47). – 2019. – С. 33-40. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/6011>
- 2) Костенюк Л.В. Особливості гідрологічного режиму та руслові процеси на річці Ільця (басейн Чорного Черемошу). Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2020. – Вип. 824 : Географія. – С. 37-47. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/6002>
- 3) Костенюк Л.В. Дослідження руслових процесів на річці Річці (басейн Чорного Черемошу). Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат та прилеглих територій. 2021. Вип. 2 (13), С. 78–94. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/5995>

- 4) **Костенюк Л.В.,** Заблотовська Н.В. Особливості руслових процесів на гірських річках в межах Ворохто-Путильського низькогір'я (басейн Черемошу). Наукові записки Тернопільського педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. Тернопіль : СМП"Тайп". №1 (випуск 52)., 2022. С. 51-59. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/5996>
- 5) **Костенюк Л. В.** Застосування програмного забезпечення ГІС для досліджень руслових процесів (на прикладі басейну р. Річка). *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Географія.* 2022. Вип. 839. С. 91–99. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/7755>
- 6) **Костенюк Л.В.** До питання використання засобів ГІС у вивченні палеодолин в басейні Верхнього Пруту. Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат та прилеглих територій. 2023. Вип. 01 (15), С. 66–78. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/7723>
- 7) **Костенюк Л.В.,** Заблотовська Н.В. Гідрологічний режим ріки Ікви (басейн Південного Бугу). Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат та прилеглих територій. 2024. Вип. 1 (16), С. 43–64. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/10790>

*Детальна інформація щодо вивчення курсу
«Гідрологія гірських областей»
висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни
https://geoukr.chnu.edu.ua/media/xkaakgi0/rp_3-hidrolohiia-hirskykh-oblastei.pdf*